

REGULAMIN
OLIMPIADY TEMATYCZNEJ
„LOSY ŻOŁNIERZA I DZIEJE ORĘŻA POLSKIEGO...”

INFORMACJE OGÓLNE

1. Olimpiada „LOSY ŻOŁNIERZA I DZIEJE ORĘŻA POLSKIEGO...” jest trójstopniową olimpiadą tematyczną, powołaną na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji konkursów i olimpiad przedmiotowych (Dz. U. Nr 13, poz. 125), zwanego dalej rozporządzeniem.

2. Celem Olimpiady jest kształtowanie świadomości i postaw patriotycznych młodego pokolenia poprzez upowszechnianie wiedzy o historii oręża polskiego w różnych okresach historycznych oraz o roli i miejscu sił zbrojnych w życiu politycznym, ekonomicznym i kulturalnym państwa polskiego. Olimpiada służy odkrywaniu i rozwijaniu uzdolnień uczniów, pobudza twórcze myślenie, uczy stosowania zdobytej wiedzy w praktyce oraz przygotowuje uczniów do studiów wyższych.

3. Organizatorami Olimpiady są:

- Dziekan Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, w strukturze którego działa Katedra Historii Wojskowości (01-815 Warszawa, ul. Dewajtis 5)
- Dyrektor Wojskowego Biura Badań Historycznych Ministerstwa Obrony Narodowej (00-909 Warszawa, ul. Stefana Banacha 2), które jest naukowo-badawczą komórką organizacyjną resortu Obrony Narodowej prowadzącą i koordynującą badania naukowe dla potrzeb Sił Zbrojnych w zakresie historii wojskowości

4. Olimpiadą kieruje powołany przez organizatorów Komitet Główny z siedzibą w Warszawie (01-815 Warszawa, ul. Dewajtis 5), a w jego skład wchodzi pracownicy naukowcy, nauczyciele akademicki, nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych.

5. Uczestnikami Olimpiady mogą być uczniowie szkół ponadgimnazjalnych: liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, techników, uzupełniających liceów ogólnokształcących i techników uzupełniających oraz uczniowie wszystkich innych typów szkół średnich, ogólnokształcących i zawodowych, dających możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia, o którym mowa w pkt. 1.

6. Udział uczestników Olimpiady w zawodach wszystkich szczebli jest bezpłatny.

ZASADY DZIAŁANIA KOMITETU GŁÓWNEGO

7. Komitet Główny kieruje wszystkimi pracami organizacyjnymi, merytorycznymi i finansowymi związanymi z przeprowadzeniem Olimpiady i za swe decyzje jest odpowiedzialny przed instytucjami powołującymi Olimpiadę.

8. Komitet Główny współdziała z Komitetem Organizacyjnym Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego „LOSY ŻOŁNIERZA I DZIEJE ORĘŻA POLSKIEGO...”, we wszystkich sprawach organizacyjnych, merytorycznych i finansowych.

9. Komitet Główny spośród swoich członków wybiera, w obecności co najmniej połowy członków, większością głosów na dwuletnią kadencję: Przewodniczącą, Wiceprzewodniczącą i Sekretarza Naukowego.

10. Komitet Główny powołuje nowych członków na wniosek Przewodniczącą i Wiceprzewodniczącą oraz organizatorów.

11. Przewodniczący kieruje pracami Olimpiady we współpracy z Wiceprzewodniczącą i Sekretarzem Naukowym oraz sekretariatem Olimpiady (księgowy i sekretarka).

12. Funkcje pełnione w Komitecie Głównym są funkcjami honorowymi.

13. Komitet Główny podejmuje decyzje zwykłą większością głosów przy decydującym głosie Przewodniczącego.

14. Komitet Główny powołuje:

- a) Sekretariat Olimpiady;
- b) Komitety okręgowe (II stopnia) i międzyszkolne (I stopnia);
- c) Komisje opracowujące zadania dla zawodów poszczególnych stopni;
- c) Komisje Egzaminacyjne wszystkich stopni (centralną – III stopnia; okręgowe – II stopnia i międzyszkolne – I stopnia);
- d) Inne zespoły niezbędne w bieżących pracach Olimpiady.

15. Komitet Główny ogłasza na każdy rok szkolny (nie później niż do końca czerwca poprzedniego roku szkolnego) komunikat organizacyjny, w którym zawarte są:

- b) Zakres merytoryczny (chronologiczny) i tematyka Olimpiady;
- c) Wykaz literatury;
- d) Terminarz zawodów kolejnych stopni oraz terminarz zgłoszeń i przesyłania protokółów z wynikami zawodów;
- e) Inne szczegółowe postanowienia organizacyjne.

KOMITETY OKRĘGOWE I MIĘDZYSZKOLNE

16. Przewodniczący Komitetu Głównego powołuje przewodniczących komitetów okręgowych (II stopnia) i zatwierdza proponowany przez nich skład komitetów okręgowych, powołanych spośród pracowników naukowych, nauczycieli i wizytatorów oraz oficerów WP. Komitety okręgowe organizują zawody II stopnia.

17. Przewodniczący komitetów okręgowych powołują przewodniczących komitetów międzyszkolnych (I stopnia) oraz zatwierdzają proponowany przez nich skład komitetów międzyszkolnych. Komitety międzyszkolne organizują zawody I stopnia.

18. Zadania niezbędne do przeprowadzenia zawodów przekazywane są przez Komitet Główny – komitetem okręgowym i międzyszkolnym w czasie umożliwiającym sprawne ich przeprowadzenie zgodnie z przyjętym terminarzem.

19. Komitety międzyszkolne i okręgowe sporządzają odpowiednio protokoły zawodów I i II stopnia, które przekazują wraz listami wszystkich uczestników oraz pisemnymi testami uczniów zakwalifikowanych do wyższego stopnia zawodów – komitetom tych stopni. Pozostałe pisemne testy uczniów nie zakwalifikowanych do zawodów wyższego stopnia komitety międzyszkolne i okręgowe przechowują do upływu terminu składania odwołań.

ZASADY PRZEPROWADZANIA ZAWODÓW

20. Olimpiada przeprowadzana jest trzystopniowo:

- a) Zawody I stopnia – międzyszkolne, polegające na rozwiązaniu zadań w formie pisemnego testu z pytaniami zamkniętymi, obejmującymi zakres programu nauczania szkoły ponadgimnazjalnej;
- b) Zawody II stopnia – okręgowe (regionalne), polegające na rozwiązaniu zadań w formie pisemnego testu z pytaniami zamkniętymi i otwartymi, obejmującymi zakres programu nauczania szkoły ponadgimnazjalnej i wykraczającymi poza ten program zgodnie z podaną na każdy rok bibliografią podstawową i uzupełniającą. Zadania testowe mają charakter interdyscyplinarny obejmujący wiedzę z zakresu historii, geografii, literatury polskiej, plastyki, itd.;
- c) Zawody III stopnia – centralne polegające na rozwiązaniu zadań w formie pisemnego testu z pytaniami zamkniętymi i otwartymi – w kilku konkurencjach (broń i barwa, geografia militarna, malarstwo batalistyczne, biografistyka, Warszawa, film i kroniki filmowe, poezja, pieśń wojenna i wojskowa, interpretacja źródła historycznego), a także oprowadzaniu po wybranych losowo obiektach historycznych lub fragmentcie Muzeum Wojska Polskiego. Wiedza wymagana w zawodach tego stopnia Olimpiady wykracza poza program nauczania szkoły

ponadgimnazjalnej i jej zakres wyznaczają lektury podane w wykazie bibliografii podstawowej i uzupełniającej, zestawionej odrębnie na każdy rok. Zawody III stopnia mogą być poprzedzone zadaniem polegającym na przygotowaniu przez uczestników zakwalifikowanych do zawodów tego stopnia – samodzielnej pracy pisemnej.

21. Komitety międzyszkolne przeprowadzają zawody I stopnia i kwalifikują do zawodów okręgowych (II stopnia) – 5 uczestników, którzy uzyskali najwyższą liczbę punktów, ale nie mniej niż 60% możliwych do uzyskania punktów.

22. Komitety okręgowe przeprowadzają zawody II stopnia i kwalifikują do zawodów centralnych (III stopnia) – 3 uczestników, którzy uzyskali najwyższą liczbę punktów, ale nie mniej niż 60% możliwych do uzyskania punktów.

23. Komitet Główny organizuje zawody centralne III stopnia i dokonuje kwalifikacji laureatów i finalistów:

- a) tytuł laureatów Olimpiady uzyskują uczniowie, którzy uzyskali najwyższą liczbę punktów i zajęli trzy pierwsze miejsca w klasyfikacji generalnej oraz uczniowie, którzy zajęli pierwsze miejsca w poszczególnych konkurencjach finałowych, pod warunkiem uzyskania nie mniej niż 70% możliwych do uzyskania punktów;
- b) tytuł finalistów Olimpiady uzyskują pozostali uczestnicy zawodów centralnych pod warunkiem uzyskania nie mniej niż 60% możliwych do uzyskania punktów.

24. Prace oceniają komisje egzaminacyjne: międzyszkolne, okręgowe i główna, według klucza odpowiedzi i skali ocen ustalonej przez Komitet Główny. Wyniki zawodów kolejnych stopni, po przeprowadzeniu każdego z nich, ogłaszane są w ciągu 7 dni na stronie internetowej Olimpiady. Odwołania mogą być składane do Komitetu Głównego w ciągu 7 dni od dnia ogłoszenia wyników i będą rozpatrywane w ciągu 14 dni od dnia zgłoszenia odwołania.

25. Komitety międzyszkolne przesyłają do komitetów okręgowych, w ciągu 7 dni po przeprowadzeniu zawodów I stopnia, listy uczestników wraz z protokołami komisji egzaminacyjnych, zawierających dane uczniów oraz liczbę uzyskanych punktów.

26. Komitety okręgowe przesyłają do Komitetu Głównego, w ciągu 7 dni po przeprowadzeniu zawodów II stopnia, listy uczestników wraz z protokołami komisji egzaminacyjnych, zawierających dane uczniów oraz liczbę uzyskanych punktów.

27. Komitet Główny na podstawie protokołu głównej komisji egzaminacyjnej wydaje laureatom i finalistom zaświadczenia według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia, o którym mowa w pkt. 1. Zaświadczenia są podpisane przez przewodniczącego Komitetu Głównego Olimpiady.

28. Zwycięzcy Olimpiady (laureaci i finaliści) starający się o przyjęcie do szkół wyższych korzystają z preferencji przyznanych mocą uchwał senatów poszczególnych szkół (art. 169 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym; Dz.U. 2005, Nr 164, poz. 1365).

29. Uroczyste zakończenie kolejnych edycji Olimpiady „LOSY ŻOŁNIERZA I DZIEJE OREŻA POLSKIEGO...” odbywa się na Zamku Królewskim w Warszawie i jest połączone z wręczeniem laureatom i finalistom oraz nauczycielom dyplomów i nagród oraz zaświadczeń, o których mowa w pkt. 27.

Dyrektor
Wojskowego Biura Badań Historycznych
Ministerstwa Obrony Narodowej
(-) *dr hab. Krzysztof Komorowski*

Dziekan
Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
(-) *prof. dr hab. Wiesław Wysocki*

PROGRAM OLIMPIADY „LOSY ŻOŁNIERZA I DZIEJE ORĘŻA POLSKIEGO...”

Celem Olimpiady jest kształtowanie świadomości i postaw patriotycznych młodego pokolenia poprzez upowszechnianie wiedzy o historii oręża polskiego w różnych okresach historycznych oraz o roli i miejscu sił zbrojnych w życiu politycznym, ekonomicznym i kulturalnym państwa polskiego. Olimpiada służy odkrywaniu i rozwijaniu uzdolnień uczniów, pobudza twórcze myślenie, uczy stosowania zdobytej wiedzy w praktyce oraz przygotowuje uczniów do studiów wyższych.

Olimpiada rozgrywana jest w ciągu roku szkolnego i kolejne jej edycje poświęcone są następującym okresom historycznym:

– Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 972 – 1514.

Od Cedyńi do Orszy.

– Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1511 – 1683.

Od Obertyna do Wiednia.

– Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1776 – 1864.

Za wolność Waszą i naszą.

– Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1877 – 1921.

O Niepodległość i granice Rzeczypospolitej.

– Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1921 – 1945.

Od Traktatu Ryskiego do Układu Poczdamskiego

Przygotowanie do udziału w Olimpiadzie, wymaga samodzielnej pracy ucznia, studiowania literatury historycznej oraz zbiorów dokumentów. Służyć to ma – poza pogłębieniem wiedzy – kształtowaniu umiejętności analizowania procesów historycznych, wyciągania wniosków, formułowania pogłębionych ocen zjawisk i ludzi. Zetknięcie z różnorodnymi świadectwami (źródłami), poczawszy od tradycji rodzinnej i dziejami „małej ojczyzny” prowadzi będzie ku lepszemu zrozumieniu historii Narodu i Państwa oraz jego Wojska. Mamy nadzieję, że ożywi pragnienie dociekania prawdy o naszej przeszłości i pielęgnowania pamięci o niej.

Zadania zawodów **wszystkich stopni** Olimpiady polegają na rozwiązaniu pisemnych testów wyboru z pytaniami zamkniętymi i otwartymi. Sposób konstruowania testów preferować będzie umiejętność rozumowego kojarzenia faktów, ustalania korelacji między wydarzeniami i osobami, wskazywania związków przyczynowo-skutkowych w krótkiej i długiej perspektywie.

Tematyka zawodów podejmować będzie wiele, niżej wyszczególnionych (interdyscyplinarnych) zagadnień, związanych z losem żołnierza i dziejami oręża polskiego w zakresie tematycznym (chronologicznym) olimpiady na dany rok szkolny, m.in.:

– Rolę i miejsce wojska w strukturze państwa polskiego, powinności obronne (wojskowe) mieszkańców (obywateli), regulacje prawne (status prawny) wojska, treść i znaczenie przysięgi wojskowej;

– Biografie wybitnych wodzów (w tym władcy państwa, hetmani, generalicja oraz dowódcy różnych szczebli), przebieg ich kariery (wykształcenie i przygotowanie do służby wojskowej-wojennej, zwycięstwa i porażki, miejsca pochówku), ośrodki i środowiska nauki i szkolnictwa wojskowego;

– Obraz losów żołnierza polskiego i weterana w literaturze (powieść, poezja, dramat, itd.) oraz sztuce polskiej (malarstwo batalistyczne i portretowe, pieśń i muzyka wojskowa, opera, film, itd.), miejsca pochówku i martyrologii żołnierza,

– Geografię militarną Polski, wpływ warunków geograficznych i politycznych na kształt polskiej doktryny oraz sztuki wojennej, położenie centrów politycznych i gospodarczych, przebieg szlaków komunikacyjnych;

– Sztukę wojenną: strategię, sztukę operacyjną i taktykę, analizę przebiegu wojen, kampanii i bitew (z wykorzystaniem map i szkiców), rodzaje wojsk i służb wojskowych, uzbrojenie, umundurowanie i wyposażenie żołnierza polskiego, sposób walki, funkcjonowanie wywiadu wojskowego:

– Typy i rodzaje broni, sprzętu i uzbrojenia oraz ich działanie i użycie na polu walki, przemysł wojenny (w tym zbrojeniowy), surowce naturalne i źródła energii, wytwórczość i import broni, sprzętu i materiałów wojennych, rodzima myśl naukowa (w tym techniczna), doświadczenia i osiągnięcia w zakresie produkcji broni, sprzętu i uzbrojenia;

– Urządzenia obronne, wały, grody, twierdze, fortyfikacje – funkcje, typy i ich rozmieszczenie na terenie Rzeczypospolitej

– Symbolikę państwową i wojskową, w tym: heraldykę, weksylologię, sfragistykę, numizmatykę i barwę (umundurowanie, oporządzenie, znaki, oznaki i odznaki wojskowe);

– Nagrody i znaki triumfu i chwały żołnierza, ordery i odznaczenia państwowe i wojskowe, pomniki i miejsca pamięci narodowej;

Oprócz zadań testowych dotyczących ww. zagadnień uczestnicy konkursu w zawodach **stopnia II (okręgowego)** interpretować będą źródła historyczne, natomiast w zawodach **stopnia III (centralnego)** oprowadzać po wybranych losowo obiektach historycznych na terenie rozgrywania zawodów tego stopnia (podanym w komunikacie organizacyjnym) lub fragmentach ekspozycji Muzeum Wojska Polskiego, a także identyfikować eksponaty muzealne oraz uczestniczyć w spotkaniach ze świadkami historii – rozpoznawać osoby i wydarzenia na podstawie relacji weteranów.

Zawody **stopnia III (centralnego)** mogą być poprzedzone zadaniem polegającym na przygotowaniu przez uczestników zakwalifikowanych do finału – samodzielnej pracy pisemnej (lub multimedialnej) dotyczącej badań genealogicznych własnej rodziny lub losów żołnierzy i dziejów oręża polskiego na terenie regionu zamieszkania lub na inny wskazany temat.

Wiedza wymagana w zawodach **stopnia I (rejonowego)** obejmuje zakres podstawy programowej historii i języka polskiego, szkoły ponadgimnazjalnej, natomiast w zawodach **stopnia II (okręgowego)** i **III (centralnego)** wykracza poza podstawę programową historii i języka polskiego szkoły ponadgimnazjalnej i jej zakres wyznaczają lektury podane w wykazie odrębnej na każdy rok bibliografii podstawowej i uzupełniającej.

Zawody **stopnia III (centralnego)** rozgrywane będą w Warszawie i na Mazowszu lub w regionach ważnych dla poszczególnych okresów historycznych. Będą one miały (jak dotąd w Konkursie Historycznym *Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego...*) swój uświęcony tradycją przebieg, w którym oprócz wyszczególnionych wyżej konkurencji przewidziany jest udział w spektaklach w operze, teatrze lub kinie (repertuar związany będzie z tematem Olimpiady) oraz swoisty ceremoniał, w ramach którego uczestnicy zawodów wraz z członkami Kapituły i Kawalerami Orderu Virtuti Militari składać będą kwiaty na Grobie Nieznanego Żołnierza.

W czasie sumowania wyników przez główną komisję egzaminacyjną – uczestnicy finału Olimpiady będą mieli możliwość zwiedzania pól bitewnych, miejsc pamięci narodowej, muzeów oraz obiektów historycznych związanych z tematem i zakresem chronologicznym tej edycji Olimpiady, a także spotkania z wybitnymi przedstawicielami polskiej nauki historycznej.

Uroczystość ogłoszenia wyników, poprzedzona koncertem pieśni wojskowych związanych z epoką, odbędzie się w Sali Balowej Zamku Królewskiego z udziałem finalistów, ich nauczycieli i rodziców.

(–) *dr hab. Grzegorz Nowik*

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

(–) *prof. dr hab. Janusz Odziemkowski*

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego